

ÚSTAVNÍ SOUD

JOŠTOVA 8, 660 83 BRNO

Pl. ÚS 11/15

Úřad vlády České republiky
k rukám předsedy vlády Bohuslava Sobotky
nábřeží Edvarda Beneše 4
118 01 Praha 1

V Brně dne 31. srpna 2015

Vážený pane předsedo,

Ústavní soud obdržel dne 17. 4. 2015 návrh Krajského soudu v Ostravě podle čl. 95 odst. 2 Ústavy ČR na zrušení § 160 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

V souladu s ustanovením § 69 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů Vám předmětný návrh na zahájení řízení v příloze zasilám. Pokud hodláte do řízení o tomto návrhu vstoupit, žádám Vás, abyste mi své rozhodnutí sdělil v zákonné lhůtě 30 dnů od doručení tohoto přípisu. Vstoupíte-li do řízení, budete mít postavení vedlejšího účastníka řízení a v tom případě Vás žádám rovněž o písemné vyjádření k návrhu v též lhůtě.

S pozdravem

Vojtěch Šimíček v. r.
soudce Ústavního soudu

Za správnost vyhotovení:
Jana Kadlečková

Příloha: návrh

ÚSTAVNÍ SOUD ČR	
Joštova 8, 660 83 Brno	
Došlo dne:	17 -04- 2015 3
krát Přílohy:	<i>3x</i>
Čl.: viz klasif. kód	Výřizuje: <i>mal</i>

Ústavní soud
Joštova 8
660 83 Brno 2

Naše sp.zn.: 33 ICm 3484/2014
KSOS 33 INS 24230/2013

V Ostravě dne 18.3.2015

Navrhovatel: **Krajský soud v Ostravě**
Havlíčkovo nábřeží 1835/34
702 00 Ostrava – Moravská Ostrava

zastoupený JUDr. Simonou Pittermannovou
samosoudkyní senátu 32 Cm

Účastníci: **Parlament České republiky**
Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
Sněmovní 4
118 26 Praha 1

Senát Parlamentu České republiky
Valdštejnské nám. 17/4
118 01 Praha 1

Nepředchází

Návrh podle čl. 95 odst. 2 Ústavy ČR na zrušení § 160 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

Návrh na projednání věci jako naléhavé podle § 39 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu

Přílohy:

- Rozvrh práce Krajského soudu pro rok 2015
- Opatření předsedkyně soudu ze dne 13.1.2014, 21.7.2014 a ze dne 27.1.2015
- Důvodová zpráva k insolvenčnímu zákonu
- Výkazy o pohybu soudních agend za měsíc listopad 2014 až březen 2015

Trojmo
- Navrhovatel je osvobozen od SOP

K1558915

I.

Rekapitulace dosavadního průběhu řízení

V insolvenční věci vedené u navrhovatele pod sp.zn. KSOS 33 INS 24230/2013 probíhá insolvenční řízení, v rámci něhož byl dne 16.10.2014 podán insolvenční incidenční spor sp.zn. 33 ICM 3484/2014. Dle rozvrhu práce byl návrh na zahájení insolvenčního řízení přidělen k vyřízení do senátu 33 INS, rovněž tak insolvenční incidenční spor, jelikož podle zákonné úpravy se insolvenční incidenční spor projednává v rámci insolvenčního řízení.

Opatřením předsedkyně soudu ze dne 27. ledna 2015 (dále jen „Opatření“) byl insolvenční incidenční spor sp.zn. 33 ICM 3484/2014 dle ust. § 160 odst. 2 přikázán k projednání a rozhodnutí JUDr. Simoně Pittermannové. Tímto opatřením bylo celkem přerozděleno 960 insolvenčních incidenčních spisů, tj. celkový nápad za rok 2014 mezi 10 soudních oddělení v rozdílném množství od 35 do 138 spisů, bez jakýchkoliv předem daných pravidel, pouze s odkazem na celkové množství insolvenčních věcí, které cca z 90% tvoří oddlužení. Se stejnou argumentací byly přerozdělovány spisy již 13. ledna 2014.

Navrhovatel dospěl k závěru, že § 160 odst. 2 insolvenčního zákona je v rozporu s ústavním pořádkem, insolvenční incidenční řízení proto přerušil podle § 109 odst. 1 písm. c) o.s.ř., a zároveň podal tento návrh.

Důkaz:

- *Opatření předsedkyně soudu ze dne 13. ledna 2014 a ze dne 27. ledna 2015*
- *Usnesení o přerušení řízení ze dne 18.3.2015, č.j. KSOS 33 ICM 3484/2014-7*
- *Výkazy o pohybu soudních agend za měsíc listopad 2014 až březen 2015*

II.

Napadené ustanovení § 160 odst. 2 insolvenčního zákona zní:

“Jestliže by projednání a rozhodnutí incidenčního sporu mohlo vést k průtahům v insolvenčním řízení, přikáže předseda insolvenčního soudu takový spor jinému soudci insolvenčního soudu.”

Oproti předchozí právní úpravě obsažené v zákoně o konkursu a vyrovnání zákonodárce přijal konstrukci, že se předepisuje projednání těchto sporů v rámci insolvenčního řízení (§ 160 odst. 1 insolvenčního zákona).

Na straně 22 obecné části důvodové zprávy k navrhovanému zákonu o úpadku a způsobu jeho řešení k § 159 - 164 (Díl 8: Incidenční spory), odst. 2 se uvádí, jaké konkrétní změny se od navrhované úpravy očekávají:

“Základní změna zavedená osnovou pro projednání incidenčního sporu spočívá v tom, že se tento spor projedná v rámci insolvenčního řízení, i když pro něj platí řada zvláštností. Až dosud byl incidenční spor samostatnou právní věcí, která jako taková mohla, ale nemusela,

být projednávána tímtež soudem (věcně příslušným byl krajský soud podle § 9 odst. 3 písm. t) o.s.ř., jehož místní příslušnost se řídila obecným soudem účastníka podle § 85a o.s.ř.). Oddělené projednání incidenčního sporu (až dosud tradiční) bylo zdůvodňováno jeho samostatným skutkovým základem (obvykle sporným), procesním postupem sporného řízení, rozdílným okruhem účastníků a dalšími skutečnostmi. Osnova přistupuje k zařazení incidenčního sporu do rámce insolvenčního řízení (ve shodě s některými cizími úpravami, zejména americkou) na základě požadavku hospodárnosti, vyžadující určité soustředění projednání všech otázek, týkající se řešení úpadku (srov. § 109 odst. 1 i), § 4 písm. d) návrhu). Současně tím bude nepochybně dosaženo větší rychlosti při řešení úpadku, protože projednání incidenčních sporů jinými soudy nebo soudci je notoricky zdrojem podstatných průtahů.

Projednání a rozhodnutí incidenčního sporu s urychlením je žádoucí z toho důvodu, že jim může být ovlivněn další průběh insolvenčního řízení. Kromě zařazení incidenčního sporu do rámce insolvenčního řízení nemá osnova v obecné části další ustanovení zajišťující urychlené projednání takového sporu."

III.

Podle rozvrhu práce Krajského soudu v Ostravě na rok 2015 (dále jen „rozvrh práce Krajského soudu“) jsou vyřizováním insolvenčních incidenčních sporů pověřena soudní oddělení 9 Cm, 11 Cm, 12 Cm, 18 Cm, 21 Cm, 32 Cm (dále jen „oddělení Cm“). Pro přidělování a přerozdělování spisů do těchto senátů neexistují žádná pravidla. Rozvrh práce obecně stanoví pro insolvenční incidenční spory, že se přidělují do oddělení soudce, který vyřizuje danou insolvenční věc. Opatřením předsedy soudu dle ust. § 160 odst. 2 insolvenčního zákona mohou být přikázány jinému soudci, obvykle do oddělení 1 Cm, 4 Cm, 9 Cm, 11 Cm, 12 Cm, 18 Cm, 19 Cm, 21 Cm, 32 Cm a 44 Cm. Senát 12 Cm, 9 Cm a 18 Cm má uvedeno v rozvrhu práce 1/3 „jiných insolvenčních věcí“, fakticky se ročně jedná o dvě až tři věci. V senátech 1 Cm, 11 Cm, 4 Cm, 21 Cm je stanovena působnost „věci obchodně-závazkové 1/4 hl. části“, přičemž zde je rovněž minimální nápad s ohledem na změnu věcné příslušnosti krajských soudů, jelikož od 1.1.2014 veškeré obchodně-závazkové spory projednávají okresní soudy.

Fakticky do těchto senátů nenapadá žádná agenda dle rozvrhu práce, pouze se jednou za rok, výjimečně v kratším intervalu, Opatřením předsedkyně soudu, s odkazem na ustanovení § 160 odst. 2 insolvenčního zákona, spisy přikáží jednotlivým soudcům k projednání a rozhodnutí. Jinými slovy řečeno, spisy nejsou přidělovány na základě předem stanovených pravidel, ale pouze na základě "ad hoc" opatření předsedkyně soudu.

Rozvrh práce neobsahuje u těchto senátů žádná pravidla pro prvotní přidělování věcí a nechává zcela na vůli funkcionáře soudu, jaké věci určí soudci k vyřízení a rozhodnutí. Dle opatření předsedkyně soudu ze dne 27. ledna 2015 tak bylo jednotlivým soudcům přikázáno bez jakýchkoliv pravidel různé množství spisů (123, 66, 138, 45, 35, 72, 135, 138, 72) z různých insolvenčních řízení. V roce 2014 byla použita stejná praxe přidělování, přesněji řečeno - přerozdělování věcí.

Oproti tomu jsou dle rozvrhu práce zřízena soudní oddělení 10 INS, 14 INS, 16 INS, 22 INS, 25 INS, 31 INS, 33 INS, 34 INS, 37 INS, 38 INS, 39 INS, 40 INS se specializací insolvenční

věci 1/10 hl. části a insolvenční incidenční spory. Do těchto senátů napadají podle rozvrhu práce jednotlivé insolvenční věci a v rámci nich jednotlivé insolvenční incidenční spory v souladu s ust. § 160 odst. 1 insolvenčního zákona.

Důkaz:

- *Rozvrh práce Krajského soudu v Ostravě*
- *Opatření předsedkyně soudu ze dne 13.1.2014 a ze dne 27.1.2015*
- *Výkazy o pohybu soudních agend za měsíc listopad 2014 až březen 2015*

IV.

Relevantní ustanovení

Soudní moc vykonávají jménem republiky nezávislé soudy (čl. 81 Ústavy). Soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí. Jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat (čl. 82 odst. 1 Ústavy).

Dle č. 38 odst. 1 Listiny nesmí být nikdo odňat svému zákonnému soudci. Příslušnost soudu i soudce stanoví zákon.

Podle ustanovení § 41 odst. 1, 2 zákona o soudech a soudcích rozdělení jednotlivých věcí, které mají být u soudu projednány a rozhodnuty, do soudních oddělení, se řídí rozvrhem práce. Rozvrh práce vydává na období kalendářního roku předseda soudu po projednání s příslušnou soudcovskou radou, rozvrh práce musí být vydán nejpozději do konce předchozího kalendářního roku. V průběhu kalendářního roku může předseda soudu po projednání s příslušnou soudcovskou radou rozvrh práce změnit, jen jestliže to vyžaduje potřeba nového rozdělení prací u soudu.

Podle ustanovení § 42 odst. 1, 2 zákona o soudech a soudcích v rozvrhu práce soudu se zejména:

a) jmenovitě určují soudci tvořící senát, samosoudci, přísedící, asistenti soudců, vyšší soudní úředníci, soudní tajemníci a soudní vykonavatelé, kteří budou působit v jednotlivých soudních odděleních; b) stanoví okruh věcí, které se projednávají a rozhodují na pobočce soudu (§ 13); c) stanoví způsob rozdělení věcí mezi jednotlivá soudní oddělení; d) určují soudci, kteří budou zastupovat v jednotlivých odděleních soudce, kteří nemohou věc z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení, anebo z jiných důvodů stanovených zákonem, projednat a rozhodnout; e) určuje zastupování asistentů soudců, vyšších soudních úředníků, soudních tajemníků a soudních vykonavatelů působících v jednotlivých soudních odděleních pro případ, že nemohou provést úkony ve věci z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení, anebo z jiných vážných důvodů.

ad 2) Věci se rozdělují mezi jednotlivá soudní oddělení podle jejich druhu určeného předmětem řízení v jednotlivé věci, ledaže jde o věci, jejichž povaha nebo význam takové opatření nevyžadují. Způsob rozdělení věcí musí být současně stanoven tak, aby byla zajištěna specializace soudců podle zvláštních právních předpisů, aby věci, které se projednávají a rozhodují na pobočce soudu, případly soudnímu oddělení působícímu na této

pobočce, aby pracovní vytížení jednotlivých soudních oddělení bylo, pokud je to možné stejné, a aby v den, kdy věc soudu došla, bylo nepochybné, do kterého soudního oddělení náleží; je-li v rámci jednotlivých úseků určeno rozvrhem práce více soudních oddělení, rozdělují se mezi ně věci ve stanovených poměrech vždy postupně. Způsob rozdělení insolvenčních věcí musí být dále stanoven tak, aby insolvenční věci dlužníků, kteří tvoří koncern, projednávalo stejné soudní oddělení.

Podle odst. 4 citovaného ustanovení rozvrhem práce pro příští kalendářní rok nebo změnou rozvrhu práce nesmí být dotčeno rozdělení věcí, a pokud je to možné, ani zařazení soudců a přísedících do jednotlivých soudních oddělení, provedené před jejich účinností. To neplatí, nebyl-li ve věci učiněn žádný úkon, nebo došlo-li ke zřízení nového soudního oddělení, nebo jeho zrušení.

Dle ustanovení § 44 odst. 1 zákona o soudech a soudcích, nemůže-li věc v určeném soudním oddělení projednat a rozhodnout soudce nebo senát stanovený rozvrhem práce [§ 42 odst. 1 písm. a) a d)], předseda soudu stanoví, který jiný soudce nebo senát věc projedná a rozhodne.

Podle zákona č. 182/2006 Sb., zákona o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) § 160 odst. 1, incidenční spor se projedná a rozhodne na návrh oprávněné osoby podaný v rámci insolvenčního řízení u insolvenčního soudu; tento návrh má povahu žaloby. Dle odst. 2 citovaného ustanovení, jestliže by projednání a rozhodnutí incidenčního sporu v rámci insolvenčního řízení mohlo vést k průtahům v insolvenčním řízení, přikáže předseda insolvenčního soudu takový spor jinému soudci insolvenčního soudu.

Podle ust. § 160 odst. 1 se incidenční spor projedná a rozhodne na návrh oprávněné osoby, podaný v rámci insolvenčního řízení u insolvenčního soudu, tento návrh má povahu žaloby. Podle § 2 písm. a) insolvenčním řízením se rozumí soudní řízení, jehož předmětem je dlužníkův úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení. Dle písm. b) cit. ust. insolvenčním soudem se rozumí soud, před nímž probíhá insolvenční řízení, jakož i soud, který rozhoduje o opravném prostředku v insolvenčním řízení. Písmeno d) stanoví, že pod incidenčním sporem se rozumí spory vyvolané insolvenčním řízením, o kterých tak stanoví tento zákon, projednávané v rámci insolvenčního řízení.

V.

Porušení nezávislosti soudní moci

Princip soudcovské nezávislosti je jedním z atributů demokratického právního státu, ve kterém plní soudy své úkoly a povinnosti i v oblasti základních práv a svobod člověka. Lze odkázat na závěry nálezu Ústavního soudu ze dne 15.9.1999, sp.zn. Pl. ÚS 13/99, podle kterých, platí-li ve smyslu čl. 2 odst. 1 Listiny, že *naš stát je založen na demokratických hodnotách, potom jednou z mimořádných významných hodnot je v tomto směru právě princip soudcovské nezávislosti*. Tento princip obsahuje v sobě celou řadu aspektů, jež ve svém úhrnu mají vytvořit předpoklady pro to, aby soudy mohly plnit své úkoly a povinnosti zejména v oblasti práv a svobod člověka a občana.

Ústavní ochrana nezávislosti soudců v čl. 82 Ústavy představuje "záruky nezávislosti směřující k jeho objektivní ochraně proti vlivům, které by mohly zasáhnout do jeho

rozhodovací činnosti (podřízenost vnějším pokynům, existenční obava, šikana ze strany soudních funkcionářů apod.)“ Lenka Bahýřlová, Jan Filip, Pavel Molek, Milan Podhrázký, Radovan Suchánek, Vojtěch Šimíček, Ladislav Vyhnálek: Ústava ČR, komentář. Linde, Praha 2010.

Požadavek na nezávislost a nestrannost soudce znamenají zákaz ingerence zákonodárné a výkonné moci do těchto ústavou chráněných zájmů (např. Nález Ústavního soudu Pl. 7/02 ze dne 18.6.2002).

Ústavní soud ve svém Nálezu sp.zn. IV.ÚS 3779/11 ze dne 10.1.2013 zdůraznil požadavek na konkretizaci a individualizaci výběru rozhodce, který musí být podle transparentních pravidel. Jestli tento požadavek dopadá na rozhodce, o to ve větší míře musí dopadat i na výběr soudce.

Jedním z účelů rozvrhu práce je rovnoměrné rozdělování práce mezi jednotlivé soudce, které má garantovat právo na zákonného soudce, ale i právo soudce před šikanózním a svévolným tlakem ze strany vedení soudu. Ústavní soud označil za sekundární, že se při rozdělování jednotlivých věcí přihlíží i k pracovnímu vytížení jednotlivých soudců ve formě výjimky z obecného pravidla rozvrhu práce (Nález IV. ÚS 307/03).

Rozvrh práce musí stanovit nejen pravidla pro prvotní přidělování spisů, ale také musí stanovit pravidla pro následné přerozdělování spisů. Pravidla obsažená v ust. § 42 odst. 2 zákona o soudech a soudcích stanoví pro rozvrh práce, že pracovní vytížení jednotlivých soudních oddělení by mělo být, pokud je to možné stejné. V den, kdy věc došla soudu, musí být nepochybné, do kterého soudního oddělení náleží a je-li v rámci jednotlivých úseků určeno rozvrhem práce více soudních oddělení, rozdělují se věci ve stanovených poměrech vždy postupně.

Rozvrh práce má zajistit dělbu pravomocí a odpovědností mezi předsedou soudu a řadovými soudci. Rozvrh práce má chránit řadového soudce před šikanou či bossingem ze strany soudních funkcionářů. Předsedové soudu totiž mohou mít motivaci nastavit rozvrh práce „k obrazu svému“, aniž by na něj někdo tlačil zvnějšku. *Rozvrh práce je důležitým předpokladem soudcovské nezávislosti a klíčový nástroj pro boj s korupcí* (KOSAŘ, David. Rozvrh práce: opomíjený předpoklad soudcovské nezávislosti a klíčový nástroj pro boj s korupcí soudců. Právník, AV ČR, Ústav státu a práva, 2014, roč. 153, č. 12, s. 1049-1076. ISSN 0231-6625).

Nezávislost soudní moci v sobě zahrnuje právo na nerušený výkon funkce soudce, a to jednak právo vykonávat soudní moc, a jednak právo vykonávat soudní moc bez vnějších neoprávněných zásahů.

Soudce Krajského soudu v Ostravě má podle rozvrhu práce formálně soudní oddělení, s agendou „insolvenční incidenční spisy“, ale nemá jediný „svůj“ soudní spor, kde by vykonával soudní moc a poskytoval stranám soudní ochranu v jejich individuálních právech, tedy zcela absentují u těchto senátů Cm pravidla pro prvotní rozdělení věci předpokládané § 42 odst. 1 písm c) zákona o soudech a soudcích. Pomocí ust. § 160 odst. 2 insolvenčního zákona funkcionář soudu danému soudci přiděluje věci k projednání a rozhodnutí.

Z hlediska postavení soudce jde o zásah do jedné ze složek představující garanci nezávislé soudní moci, kdy ustanovení § 160 odst. 2 insolvenčního zákona umožňuje infiltraci jiné státní moci – výkonné - do moci soudní formou přikázání jednotlivých sporů konkrétnímu soudci, a na druhé straně nepřidělování soudní agendy na základě předem daných pravidel, toliko ad hoc přerozdělováním spisů mimo rozvrh práce.

Další nežádoucí následek shora popsané praxe je, že je dáno zcela na vůli insolvenčního soudce, zda si věc vyřídí nebo ji nechá ležet, a to od počátku s vědomím následného přerozdělení spisů. Uvedená praxe může vyvolat dojem, že zde existuje úzká vyvolená skupina insolvenčních soudců, kteří jsou toliko povoláni k vyřizování insolvenční agendy a další skupina, které jsou přerozdělovány k vyřizování insolvenční incidenční spory. Není ani odůvodněné tímto způsobem přerozdělování spisů s argumentací přetížení jednotlivých insolvenčních oddělení; je na moci zákonodárné, aby přijala takovou právní úpravu týkající se projednání insolvenčních incidenčních sporů v souladu s ústavním pořádkem chránící nezávislost soudní moci a právo na zákonného soudce (taková úprava byla v zákoně o konkurzu a vyrovnání), nebo moc výkonná musí zajistit rozšíření insolvenčních oddělení.

Zcela nepřijatelné je řešit tuto situaci způsobem zasahujícím do nezávislé soudní moci spočívající ve zcela nahodilém přerozdělování spisů funkcionářem soudu bez jakýchkoliv předem daných pravidel stanovených rozvrhem práce ve spojení s neexistencí prvotního nápadu jednotlivým senátům. Tento způsob rozdělení práce soudců je příznačný pro totalitní režimy, nikoliv pro demokratický právní stát.

Navrhovatelka je přesvědčena, že ustanovení § 160 odst. 2 insolvenčního zákona zakládá rozpor s principem nezávislosti soudce garantované čl. 82 Ústavy, neboť je zde objektivně zasahováno do nezávislosti soudní moci, když není přidělena soudci žádná soudní agenda napadající do soudního oddělení dle rozvrhu práce, toliko jsou jednotlivým soudcům přerozdělovány věci funkcionářem soudu mimo rozvrh práce k vyřízení a rozhodnutí, která dle rozvrhu práce náleží jinému soudci s odkazem na ustanovení § 160 odst. 2 insolvenčního zákona, čímž dochází k neodůvodněnému zásahu výkonné moci do moci soudní.

VI.

Právo na zákonného soudce

Dle čl. 38 odst. 1 Listiny nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci, přičemž příslušnost soudu i soudce stanoví zákon. Shodně s Listinou zakotvuje právo na zákonného soudce i ustanovení § 7 odst. 2 zákona č. 335/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Základní právo na zákonného soudce (tj. příslušnost soudu a soudce) není vyčerpáno toliko zákonným vymezením věcné, funkční a místní příslušnosti soudu (§ 9 až 12, § 84 až 89a o. s. ř.), ani pouhým zákonným vymezením obsazení soudu (§ 36 až 36c o. s. ř., § 9 odst. 2, 3, § 12 odst. 2, 3, § 15 odst. 2 a § 27 odst. 1 zákona č. 335/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Ústavní soud v řadě svých rozhodnutí interpretoval obsah základního práva na zákonného soudce dle čl. 38 odst. 1 Listiny i v širším kontextu. Konstatoval, že zmíněný ústavní imperativ se sluší pokládat za zcela neopominutelnou podmínku řádného výkonu té části veřejné moci, která soudům byla ústavně svěřena; ten totiž na jedné straně dotváří a

upevňuje soudcovskou nezávislost, na straně druhé pak představuje pro každého účastníka řízení stejně cennou záruku, že k rozhodnutí jeho věci jsou povolávány soudy a soudci podle předem daných zásad (procesních pravidel) tak, aby byla zachována zásada pevného přidělování soudní agendy, a aby byl vyloučen - pro různé důvody a rozličné účely - výběr soudů a soudců "ad hoc" (III. ÚS232/95). Ke shodnému závěru dospěl Ústavní soud i ve věci sp. zn. III. ÚS 230/96, když zdůraznil, že ústavní imperativ, dle něhož "nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci" (čl. 38 odst. 1 Listiny), je ochranou především proti libovolnému či účelovému obsazení jednajícího soudu ad hoc.

K těmto závěrům se opětovně přihlásil Ústavní soud ve svém nálezu I. ÚS 1171/14 ze dne 27. února 2015. Právo na zákonného soudce se uplatní přiměřeně pro všechna řízení, v nichž je rozhodováno o právech a právech chráněných zájmech fyzických a právnických osob. Řízení před takovým orgánem veřejné moci podléhá čl. 38 odst. 1 Listiny a musí v něm být přiměřeně respektován zákaz přidělení soudce na základě libovůle či s přihlédnutím k tomu, čím věc je projednávána (srov. Wagnerová, E., Šimíček, V., Langášek, T., Pospíšil, I. a kol. Listina základních práv a svobod. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2012, s. 791). Zásada zákonného soudce představuje jednu ze základních záruk nezávislého a nestranného soudního rozhodování v právním státě a podmínku řádného výkonu té části veřejné moci, která byla soudům ústavně svěřena. Ústavní imperativ, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci, na jedné straně dotváří a upevňuje soudcovskou nezávislost, na straně druhé pak představuje pro každého účastníka řízení stejně cennou záruku, že k rozhodnutí jeho věci jsou povolávány soudy a soudci podle předem daných zásad (procesních pravidel) tak, aby byla zachována zásada pevného přidělování soudní agendy, a aby byl vyloučen - pro různé důvody a rozličné účely - výběr soudů a soudců "ad hoc" [k tomu srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2012 sp. zn. IV. ÚS 2053/12 (N 183/67 SbNU 219) a v něm citovanou judikaturu Ústavního soudu].

Do rámce základního práva na zákonného soudce nutno podřadit i požadavek vyloučení soudců z projednávání a rozhodování věci z důvodu jejich podjatosti (§ 14 o.s.ř.). Mezi požadavky, jež vyplývají pro rozvrh práce z čl. 38 odst. 1 Listiny patří dále předvídatelnost a transparentnost obsazení soudu, včetně zastupování, pro účastníky řízení. Ještě naléhavější je tento požadavek v případě možnosti rozhodování soudu bez jednání (§ 243a odst. 1 o.s.ř.). Osoba soudce ve složení senátů musí tedy být jista předem, než návrh ve věci civilní, resp. obžaloba ve věci trestní, dojde soudu (Nález Ústavního soudu III. ÚS 293/98 ze dne 21. 1. 1999).

Pokud příslušný senát, stanovený rozvrhem práce soudu, projedná a rozhodne věc v jiném, než určeném složení, může se tak stát toliko tehdy, jestliže je absence rozvrhem práce soudu určených soudců důvodná (Nález Ústavního soudu III. ÚS 200/98 ze dne 17.12.1998).

Ústavní princip zákonného soudce nelze proto obcházet, byť by důvody k tomu byly jakékoli; tím méně jej nelze zakrývat poukazem na "jinak věcnou správnost" rozhodnutí, které bylo vydáno v rozporu s ním, neboť - mimo jiné - nejen historické zkušenosti, ale i zkušenosti z nedávné doby totalitního režimu přesvědčivě ukazují, jak pro jedince nebezpečné a pro celou společnost škodlivé je při nalézání práva povolávat k výkonu spravedlnosti soudy a soudce podle účelových hledisek či výběru (Nález Ústavního soudu III. ÚS 232/95 ze dne 22.2.1996).

Součástí základního práva na zákonného soudce je i zásada přidělování soudní agendy a určení složení senátů na základě pravidel obsažených v rozvrhu práce soudů (Nález Ústavního soudu IV. ÚS 307/03 ze dne 27.5.2004).

Již zmíněný ústavní imperativ, podle něhož nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci, je ochranou proti manipulaci s obsazením jednatelského soudu. Má zabránit nahodilému či dokonce účelovému pověřování rozhodováním v určité konkrétní věci ad hoc určenému soudu, resp. soudci či senátu, kterým by jinak takové rozhodování nenáleželo. Prakticky jde o to, aby byla došlá agenda přidělována dle předem daných obecných pravidel (Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 26/08 ze dne 7.4.2009). To nepochybně platí i pro následné přerozdělování věcí z důvodů obměny soudcovského stavu.

Podle nálezu Ústavního soudu sp.zn. IV. ÚS 2053/12 ze dne 1.11.2012, rozhoduje-li jiný soudce než ten, který je k tomu povolán na základě pravidel stanovených v rozvrhu práce, jde o porušení práva na zákonného soudce ve smyslu čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Momentální pracovní vytíženost zákonného soudce není legitimním důvodem pro změnu obsazení soudu, jde o organizační problém na straně soudu, který nemůže jít k tíži účastníka. Ani v případě mimořádné situace nemůže soud činit u přidělování agendy jednotlivým soudcům opatření ad hoc. S ohledem na ústavně zaručené právo na zákonného soudce musí jít o jednoznačná a předem určená pravidla; je věcí obecného soudu, aby ve svém rozvrhu práce pamatoval i na tuto eventualitu.

Praxe zdejšího soudu je taková, že namísto výjimečného opatření spočívající v přerozdělení spisu v rámci insolvenčního soudu se zavedl systém, že insolvenčním soudcům určeným k projednání insolvenčního řízení dlužníka napadají insolvenční incidenční spory, které nejsou vyřizovány a po uplynutí určité doby (někdy i let) jsou přerozděleny do senátů, kde dochází toliko k projednávání přerozdělených spisů.

Navrhovatel je přesvědčen, že ustanovení § 160 odst. 2 insolvenčního zákona rovněž zakládá rozpor s principem práva na zákonného soudce, když umožňuje bez předem stanovených objektivních kritérií přerozdělovat insolvenční incidenční spory k projednání a rozhodnutí jiným soudcům (přidělování napadených věcí ovlivňuje lidský faktor), což zvyšuje právní nejistotu účastníků řízení a nerespektuje zachování práva na spravedlivý proces.

VII.

Závěrem považuji za nutné zdůraznit, že jsem řízení přerušila pouze v předmětné věci. V ostatních věcech činím úkony směřující ke skončení věci. Návrh sleduje úpravu a ochranu nezávislosti soudní moci a respektování práva na spravedlivý proces, představující hodnoty chráněny Ústavním pořádkem České republiky.

Vzhledem na vážnost vzniklé situace vyvolané ust. § 160 odst. 2 insolvenčního zákona a k odmítavému postoji funkcionářů Krajského soudu v Ostravě nalézt ústavně konformního řešení, představující přidělování prvotních věcí k projednání a rozhodnutí jednotlivým senátům, podávám návrh na projednání věci jako naléhavé podle § 39 zákona č. 182/1993 Sb. o Ústavním soudu.

VIII.

Navrhovatel vzhledem k objektivnímu rozporu § 160 odst. 2 insolvenčního zákona s Ústavním pořádkem navrhuje, aby Ústavní soud vyhlásil tento

N á l e z:

- I. Ustanovení § 160 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), s e r u š í.

Krajský soud v Ostravě
zast. JUDr. Simonou Pittermarinovou

